

Teoria polityki – konwersatorium
Teoria polityki jako narzędzie opisu i wyjaśniania procesów społecznych na poziomie lokalnym, krajowym i globalnym

Program konwersatorium i literatura, studia stacjonarne II stopnia, semestr zimowy r.ak. 2018/2019

● **Cele:** Zapoznanie studentów z próbami syntezy różnych interpretacji istoty polityki, polityczności i zjawisk politycznych oraz kontrowersjami wokół kluczowych kategorii, heurystyk i wyjaśnień teorii polityki, ukazanie wzajemnych związków i interferencji różnych dyscyplin nauki badających zjawiska i procesy polityczne, kształtowanie umiejętności myślenia teoretycznego i samodzielnej analizy polityki, oceny dynamiki zmian teorii politycznych, społeczno-historycznego kontekstu zjawisk politycznych i wyjaśniających je teorii, kształtowanie umiejętności posługiwania się teorią i ukazywanie przydatności i ograniczeń podejścia teoretycznego w analizie politologicznej.

● **Podstawowe metody:** konwersatorium, praca pisemna w formie recenzji

● **Sposób zaliczenia:** sprawdzian ustny lub pisemny. Dodatkowo uczestnicy zajęć mogą opracować recenzję wybranej pozycji z listy literatury dodatkowej. Recenzja powinna być przygotowana samodzielnie, mieć objętość minimum 8 stron maszynopisu znormalizowanego, być opatrzona przypisami i bibliografią, powinna być przesłana mailem w formie elektronicznej najpóźniej do przedostatnich zajęć w semestrze. Ocena z recenzji będzie mieć wpływ na ocenę końcową.

● **Program i literatura**

1. Przedmiot, status poznawczy i funkcje teorii polityki

Przedmiot refleksji teoriopolitycznej. Teoria polityki jako heurystyczna struktura badań versus teoria polityki jako subdyscyplina nauki o polityce. Funkcje teorii polityki. Tradycje teorii polityki w Polsce i debata nad oceną jej dorobku. Kontrowersje wobec sposobu uprawiania teorii polityki. Problem interdyscyplinarności transdyscyplinarności, demarkacji w nauce i przedmiotu badań. Status poznawczy nauk społecznych i politycznych. Problem wartościowania w naukach społecznych i politycznych. Ideologiczny wymiar poznania społecznego a tradycyjny postulat obiektywizmu i aksjologicznej neutralności. Wieloparadygmatyczny charakter politologii - wielość teorii polityki.

Literatura podstawowa:

1. J. Baszkiewicz „Społeczne zobowiązania nauk politycznych”, w: J. Błuszkowski /red./ „Dylematy polskiej transformacji”, Warszawa 2008.

2. M. Karwat, „Czym jest teoria w politologii”, http://wnpid.amu.edu.pl/attachments/787_Prof.%20Karwat%20-%20referat.pdf

3. T. Klementewicz, " Rozumienie polityki. Zarys metodologii nauki o polityce", Warszawa 2011, r. 3, 9.

4. F. Pierzchalski "Polityka jako rozmyty przedmiot badań", [w:] B. Kaczmarek (red.) "Metafory polityki 4", Warszawa 2013.

Literatura uzupełniająca:

5. Andrzej W. Jabłoński „Czym jest teoria w politologii”, http://wnpid.amu.edu.pl/attachments/787_Prof.%20Jablonski%20-%20referat.pdf

6. J. Woleński „Spór o status metodologiczny nauki o polityce”, w: K. Opałek /red./ „Metodologiczne i teoretyczne problemy nauk politycznych”, Warszawa 1975 lub w: J.P. Gięgorzica /red./ „Wybór tekstów do studiowania teorii polityki”, Warszawa 1981.

7. B. Krauz-Mozer „Teorie polityki Założenia metodologiczne”, Warszawa 2005, r.1, 2, 3

8. D. Marsh, G. Stoker /red./ „Teorie i metody w naukach politycznych”, Kraków 2006, Wprowadzenie i r. 1.

9. K. von Beyme „Współczesne teorie polityczne”, Warszawa 2005, Wprowadzenie i cz. I.

10. A. Waśkiewicz „Interpretacja teorii politycznej”, Warszawa 1998, r. I

11. B. Krauz-Mozer, P. Borowiec, P. Ścigaj „Kim jesteś politologu? Historia i stan dyscypliny w Polsce”, tom I, Kraków 2011, r. 2

12. A. Heywood „Teoria polityki Wprowadzenie”, Warszawa 2009, r. 1.

13. Z. Blok, M. Kołodziejczak „Polityczność zjawisk jako problem metodologiczny”, [w:] M. Karwat, B. Kaczmarek (red.) „Polityczność i polityka w refleksji teoriopolitycznej”, Studia Politologiczne vol. 37, Warszawa 2015.

2. Kluczowe orientacje teoretyczno – metodologiczne w badaniach polityki. Pojmowanie polityki i polityczności.

Kluczowe modele badania polityki: analityczno-empiryczny i hermeneutyczno-humanistyczny. Paradygmaty, metafory i modele teoretyczne w naukach o polityce. Perspektywy teoretyczne w teorii polityki – model instytucjonalny, neoinstytucjonalny, systemowy, funkcjonalny, konfliktowy, decyzyjny, behawioralny, teorii gier, normatywny, racjonalnego wyboru, interpretacjonistyczny, marksistowski i postmarksistowski. Strategie budowy teorii: indukcyjna, dedukcyjna, skojarzeniowa. Rodzaje wyjaśnień w nauce o polityce: teleologiczne, kauzalne, funkcjonalne, genetyczne, strukturalne, motywacyjne, integralne, modelowe. Metoda dialektyczna. Kluczowe spory występujące w definiowaniu polityki. Kratocentryczne a socjocentryczne interpretacje polityki. Kryteria politycznego charakteru zjawisk społecznych. Zjawiska polityczne a parapolityczne. Metapolityka, ustanawianie reguł gry, metaregulacja a regulacja. Podstawowe współzależności polityki i innych sfer życia społecznego – gospodarki, kultury, nauki, prawa. Postpolityka i teza o zamieraniu polityki. Polityka a polityczność. Granice polityczności. Patologie i karykatury polityki

Literatura podstawowa:

1. M. Gulczyński „Alternatywne orientacje w politologii”, http://www.home.umk.pl/~ptnp/do_pobrania/alternatywne_politologie.pdf
 2. M. Karwat „Polityczność i upolitycznienie. Metodologiczne ramy analizy”, <http://biblioteka.oapuw.pl/mirosław-karwat-politycznosc-i-upolitycznienie-metodologiczne-ramy-analizy-studia-politologiczne-vol-17/>
 3. B. Kaczmarek „Kilka uwag w sprawie interpretacji polityki”, w: „Pokolenia Kultura Polityka Księga Jubileuszowa na 65-lecie Profesora Bronisława Gołębiowskiego”, Warszawa 1999.
 3. M. Karwat „O statusie poznawczym i zaletach metafor” w: B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki 2”, Warszawa 2003.
 4. B. Kaczmarek ‘Wstęp”, w: B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki”, Warszawa 2001
 5. D. Marsh, G. Stoker „Teorie i metody w naukach politycznych”, Kraków 2006, cz. I
 6. T. Klementewicz, "Politologia jako wieloparadygmatyczna struktura wiedzy", e-Politikon, nr 5/2013 (czasopismo dostępne w internecie).
 7. P. Dybel, Sz. Wróbel „Granice polityczności”, Warszawa 2008, r. 1, 2, 3.
 8. K. Minkner „Główne problemy konceptualizacji pojęcia polityczności”, [w:] M. Karwat, B. Kaczmarek (red.) „Polityczność i polityka w refleksji teoriopolitycznej”, Studia Politologiczne vol. 37, Warszawa 2015.
- Literatura uzupełniająca:
11. Ch. Mouffe „Polityczność”, Warszawa 2008.
 12. A. Heywood „Teoria polityki Wprowadzenie”, Warszawa 2009, r. 2.
 13. B. Krauz-Mozer „Teorie polityki Założenia metodologiczne”, Warszawa 2005, r. 5 i 6
 14. J. Nocoń, A. Laska „Teoria polityki Wprowadzenie, Warszawa 2005, cz. II
 15. G. Lakoff, M. Johnson „Metafory w naszym życiu”, Warszawa 1988
 16. G. Lakoff „Nie myśl o słoni! Jak język kształtuje politykę”, Warszawa 2011
 17. A. Kiklewicz “Teoria metafor pojęciowych: zagadnienia dyskusyjne”
http://pracownicy.uwm.edu.pl/aleksander.kiklewicz/metafory_pojeciowe.pdf
 18. M. Burawoy „O socjologię publiczną. Przemówienie prezydenckie z roku 2004”, <http://burawoy.berkeley.edu/PS/Translations/Poland/ASA.Polish.pdf>
 19. R. J. Bernstein „Odnowa teorii społecznej i politycznej”, DSW 2015, r. 4

3. Polityka jako proces organizacji życia społecznego i jako homeostat systemu społecznego oraz systemu światowego. Imperializm czy global governance?

Władza a proces homeostazy systemów społecznych. Konflikt a integracja i dezintegracja systemów społecznych. Współzależność polityki i innych dziedzin życia społecznego. Funkcje polityki w systemie społecznym i w stosunkach międzynarodowych. Pole polityki.

Literatura podstawowa:

1. O. Cetwiński, M. Karwat „Polityka jako homeostat”, w: B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki”, Warszawa w2001
2. B. Kaczmarek „Polityka jako proces organizacji życia społecznego”, w: B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki 2”, Warszawa 2003, <http://teoriapolityki.pl/bohdan-kaczmarek/artykuły-i-teksty-do-pobrania>
3. I. Wallerstein „Analiza systemów – światów. Wprowadzenie”, Warszawa 2007.
4. Y. Varufakis, Globalny Minotaur. Europa, Ameryka i przyszłość światowej gospodarki, W-wa 2015, r.4,9.

Literatura uzupełniająca:

5. N. Luhmann ”Systemy społeczne”, Kraków 2007, „Wprowadzenie. Zmiana paradygmatu w teorii systemów” oraz r.I
6. J. Jakubowski „Przeciw utylityzmowi: Talcott Parsons”, w: T. Buksiński /red./ „Rozumność i racjonalność”, Poznań 1997
7. J. C. Alexander „Znaczenia społeczne”, Kraków 2010, r. I
8. A. Bodnar „Ekonomika i polityka”, Warszawa 1980, r. I
9. Z. Blok „O polityczności, polityce i politologii”, Poznań 2009, r. II i III
10. J. Nocoń „Między tradycją a modernizacją. Przeobrażenia badań politologicznych w świetle neofunkcjonalizmu Jeffreya C.Alexandra”, Bydgoszcz 2010, r. 4

4. Interesy a polityka. Polityka jako proces artykulacji interesów. Klasowa interpretacja rządów POPiSu.

Rozumienia interesu. Sprzeczność i konflikt interesów. Antagonizm interesów. Interesy całości a interesy części. Interes zbiorowy a dobro wspólne. Artykulacja interesów. Agregacja, dezagregacja, selekcja, segregacja i koordynacja interesów. Polityka jako społeczna przestrzeń artykulacji interesów. Artykulacja interesów a reprezentacja, mobilizacja, instytucjonalizacja i legitymizacja polityczna. Grupy interesów. Interesy bez podmiotu. Agregaty, kompleksy, multipleksy interesów, atraktory – strukturalne węzły kauzalne polityki. Programy ideowo-polityczne a elektoraty głównych formacji na polskiej scenie politycznej.

Literatura podstawowa:

1. B. Kaczmarek „Polityka jako proces artykulacji interesów”, w: B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki”, Warszawa 2001
<http://teoriapolityki.pl/bohdan-kaczmarek/artykuły-i-teksty-do-pobrania>
2. M. Karwat „Polityka jako maskarada interesowości”, w: B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki 2”, Warszawa 2003
3. M. Gdula, Dobra zmiana w Miastku. Neoautorytaryzm w polskiej polityce z perspektywy małego miasta, Warszawa 2017 (dostępny w internecie).

4. M. Szuldrzyński, Zapomnieliśmy o klasach społecznych. Może stąd kiepski stan polskiej polityki?, Rzeczpospolita Plus Minus, 28.09.2017 (dostępny w internecie).

Literatura uzupełniająca:

5. R. Herbut „Interes polityczny jako kategoria politologiczna”, w: A.W. Jabłoński, L. Sobkowiak „Studia z teorii polityki” t.I, Warszawa 1996.

6. J. G. March, J. P. Olsen „Instytucje Organizacyjne podstawy polityki”, Warszawa 2005, r. 7, 8, 9.

7. P.A. Sabatier „Przynależność do grup interesów a ich organizacja: przegląd teorii”, w: J. Szczupaczyński /wybór i opracowanie/ „Władza i społeczeństwo”, Warszawa 1995.

5. Polityka a władza. Polityka jako problem władzy.

Główne stanowiska teoretyczne i metodologiczne, koncepcje oraz spory w pojmowaniu władzy. Problem statusu ontologicznego władzy, relacyjności, konfliktowości, świadomości, funkcjonalnego charakteru władzy, związku władzy i przemocy. Władza, wpływ, kontrola, autorytet. Funkcje władzy. Władza jako funkcja i atrybut systemu społecznego a władza jako relacja. Władza korporacji jako władza strukturalna. Zakres, zasięg, moc, koszty władzy. Podmioty władzy, władza a panowanie. Władza jako środek realizacji polityki. Koncepcje źródeł władzy. Władza a wiedza i informacja. Władza a zasoby. Władza a kultura i podłoże historyczne. Władza symboliczna. Władza a technologia. Władza a ryzyko i niepewność. Władza a porządek nieformalny. Władza jako kapitał i środek wymiany społecznej. Władza jako sieć, władza sieci. Monopolizacja władzy i jej uwarunkowania. Strategie walki o kontrolę nad źródłami władzy.

Literatura podstawowa:

1. B. Kaczmarek „Polityka – problem władzy czy problem własności. Własność jako przesłanka władzy”, w: B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki 2”, s. 127-138, <http://teoriapolityki.pl/bohdan-kaczmarek/artykuły-i-teksty-do-pobrania>

2. M. Foucault, Narodziny biopolityki, Warszawa 2012, wykłady o liberalnej technologii rządzenia (wykłady z 14 lutego 1979, 21 marca 1979).

3. Ł. Zamęcki „Polityka jako sprawowanie władzy w trzech wymiarach”, w: B. Kaczmarek „Metafory polityki 4”, Warszawa 2013.

4. L. Dowbor, Co to za gra? Nowe podejścia do ekonomii, Warszawa 2017, r.6, (Przechwytywanie władzy przez system korporacyjny).

Literatura uzupełniająca:

5. B. Hiddens „Filozofie władzy Od Hobbesa do Foucaulta”, Warszawa – Wrocław 1999

6. R.A. Dahl, B. Stinebrickner „Współczesna analiza polityczna”, Warszawa 2007, r. 1-3 5

7. L. Nowak „U podstaw teorii socjalizmu”, t. III „Dynamika władzy”, Poznań 1991, „Wprowadzenie”, r. II

8. L. Porębski „Behawioralny model władzy”, Kraków 1996, r. IV i VI

9. B. Czarniawska „Trochę inna teoria organizacji Organizowanie jako konstrukcja sieci działań”, Warszawa 2010, , r. 3.

10. K. Pióro „Władza korporacji transnarodowych w stosunkach międzynarodowych”, Toruń 2008.

6. Społeczne i klasowe źródła władzy. Polityka jako skoncentrowany wyraz ekonomiki.

Strukturalny kontekst i przesłanki polityki i władzy a porządek jawny, ukryty i głęboko ukryty. Przesłanki strukturalno-funkcjonalne i kulturowe. Władza a potrzeby przetrwania i rozwoju systemów społecznych. Historyczny charakter systemów władzy i polityki. Władza a własność, tradycja marksowska a weberowska. Władza a panowanie. Własność w sensie prawnym a socjoekonomicznym. Własność jako dysponowanie i jako całokształt stosunków ekonomicznych. Kreacja władzy przez własność a kreacja własności przez władzę. Warstwa zarządzająca. Oligarchizacja władzy a własność. Polityka jako oligarchizacja życia społecznego Władza ekonomiczna a władza polityczna. Własność jako przesłanka władzy. Polityka a ekonomika – dialektyka zależności. Polityka i ekonomika współcześnie. Strategie kapitału i strategie państw w procesie globalizacji. Neoliberalny Lewiatan.

Literatura podstawowa:

1. B. Kaczmarek „Polityka – problem władzy czy problem własności”, w: „Metafory polityki 2”, <http://teoriapolityki.pl/bohdan-kaczmarek/artykuły-i-teksty-do-pobrania>

2. A. Bihl „Nowomowa neoliberalna”, Warszawa 2008, Wstęp i „Rynek”, „Własność”

3. M. Karwat „Polityka jako skoncentrowany wyraz ekonomiki”, w: B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki”, Warszawa 2001.

4. S. Kozyr – Kowalski „Socjologia, społeczeństwo obywatelski i państwo”, Poznań 1999, r. 2,3,4.

5. L. Waqquant, Trzy kroki w stronę antropologii faktycznie istniejącego neoliberalizmu, Praktyka Teoretyczna, nr 5/2012 (dostępny w internecie).

Literatura uzupełniająca:

6. A. Heywood „Teoria polityki”, Warszawa 2009, r. 11

7. R. Michels „ Oligarchiczne tendencje organizacji”, w: J. Szczupaczyński /wybór i opracowanie/ „Władza i społeczeństwo”, Warszawa 1995

8. A. Reeve „Własność”, w: „Przewodnik po współczesnej filozofii politycznej”, Warszawa

1998

9. U. Beck „Władza i przeciwwładza w epoce globalnej. Nowa ekonomia polityki światowej”, Warszawa 2005, r. III, IV i VI

10. J. Tittenbrun „Gospodarka w społeczeństwie Zarys socjologii gospodarki w ujęciu strukturalizmu ekonomicznego”, Poznań 2012, r.I.11, II.14.

11. J. Golinowski „Polityczność maistreamowej ekonomii”, [w:] M. Karwat, B. Kaczmarek (red.) „Polityczność i polityka w refleksji teoriopolitycznej”, Studia Politologiczne vol. 37, Warszawa 2015.

12. T. Klementewicz „Nowa ekonomia polityczna”, czyli powrót ekonomii politycznej w analizie funkcji państwa w realnym kapitalizmie”, [w:] M. Karwat, B. Kaczmarek (red.) „Polityczność i polityka w refleksji teoriopolitycznej”, Studia Politologiczne vol. 37, Warszawa 2015.

7. Polityka jako dążenie władzy do prawowitości. Hegemonia kulturowa - reprodukcja przemocy symbolicznej.

Rozumienie legitymacji, legitymizacji, prawomocności i prawowitości władzy na przykładzie ideologii PiSu. Legitymizacja władzy biurokratycznej, merytokratycznej, demokratycznej, autorytarnej, totalitarnej. Typowe argumenty i socjotechniki legitymizacyjne. Naród jako wielka rodzina. Społeczeństwo obywatelskie jako quasi-wspólnota. Delegitymizacja i kryzys legitymizacji. Kulturowe podstawy władzy. Panowanie ideologiczne i hegemonia duchowa a marketyzacja polityki.

Literatura podstawowa:

1. L. Althusser, Ideologie i aparaty ideologiczne państwa, Nowa Krytyka. Czasopismo Filozoficzne, 2016, www.nowakrytyka.pl

2. L. Szczegóło „Polityka jako fałszywa świadomość”, w: B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki”, Warszawa 2001.

3. L. Szczegóło „Polityka jako instytucjonalizacja idei”, w: j.w.

4. K. Świrak, Teorie ideologii na przecięciu marksizmu i psychoanalizy, Warszawa 2018, r.5.

5. B. Kaczmarek „Organizacje. Polityka, władza, struktury”, r. IV. 7, p. B.

6. T. Żyro „Wstęp do politologii”, Warszawa 2004, cz. II, r.5.

Literatura uzupełniająca:

7. A. Heywood „Teoria polityki”, Warszawa 2009, r. 5.

8. M. Blyth „Instytucje i idee”, w: D. Marsh, G. Stoker „ Teorie i metody w naukach politycznych”, Kraków 2006

9. T. Bodio „Polityka jako sztuka bycia wybranym”, w: B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki 2”

8. Polityka jako powołanie do odpowiedzialności i przywództwo jako organizowanie działań zbiorowych (wielopodmiotowych). Kto odpowiada za kryzys ekologiczny?

Przywództwo jako postać władzy. Wymiary przywództwa. Style przewodzenia i ich uwarunkowania. Przywództwo a rządzenie, zarządzanie, kierowanie i administrowanie. Role społeczne polityków. Odpowiedzialność polityków. Odpowiedzialność moralna, prawna a polityczna. Stanowisko makiawelizmu, moralizmu i neutralistyczne. Patologie przywództwa. Paranoja w polityce. Władza jako mechanizm uzależnienia.

Literatura podstawowa:

1. W. Wesołowski „Polityka jako walka i autokreacja przywództwa; Max Weber i współcześni weberyści”, w: W. Wesołowski /red./ „Koncepcje polityki”, Warszawa 2009.

2. C.A.J. Coady „Polityka a sprawa brudnych rąk”, w: Peter Singer /red./ „Przewodnik po etyce”, Warszawa 1998.

3. B. Kaczmarek „Przywództwo polityczne a przywództwo organizacyjne”, w: T. Bodio /red./ „Przywództwo polityczne”, Studia Politologiczne vol. 5, Warszawa 2000, <http://teoriapolityki.pl/bohdan-kaczmarek/artykuly-i-teksty-do-pobrania>

4. T. Klementewicz, Rozumienie polityki, Warszawa 2011, r. 6.

Literatura uzupełniająca:

4. K. Zuba „Przywództwo w teorii nauk politycznych”, w: L. Rubisz, K. Zuba „Przywództwo polityczne. Teorie i rzeczywistość”, Toruń 2004.

5. U. Jakubowska „Czym jest przywództwo polityczne?”, w: T. Bodio /red./ „Przywództwo polityczne”, Studia Politologiczne vol.5, Warszawa 2000.

7. M. Karwat „Charyzma i pseudocharzma”, w: j.w.

9. Kozłowski S. „Dialektyczny model swobody działania polityka”, „Studia Politologiczne” 2004, vol. 8.

10. P. Łukomski „ Polityka jako powołanie do odpowiedzialności”, w: B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki”, Warszawa 2001

9. Polityka jako upodmiotowianie jednostek i klas. Jak zdemokratyzować UE i politykę lokalną?

Rozumienia podmiotowości politycznej. Podmioty pierwotne i wtórne, ostateczne i bezpośrednie, realne i pozorne podmioty polityki, podmioty w sobie i dla siebie. Problem podmiotów wyobrażonych. Ludzkie zjednoczenia i wspólnoty oraz wielkie grupy społeczne jako podmioty polityki. Klasowe modele podmiotowości politycznej. Tożsamość a podmiotowość. Struktura a podmiotowość. Podmiotowość elit i wielkich grup społecznych. Podmiotowość a podejmowanie decyzji. Racjonalność i irracjonalność w polityce.

Literatura podstawowa:

1. M. Karwat „Podmiotowość polityczna wielkich grup społecznych, organizacji politycznych i jednostek. Model eksplanacyjny”, w: K. Opałek /red./ „Elementy teorii polityki”, Warszawa 1989.
2. S. McAnulla „Struktura a podmiotowość”, w: D. Marsh, G. Stoker „Teorie i metody w naukach politycznych”, Kraków 2006.
3. U. Guérot, Dlaczego Europa musi stać się republiką, Warszawa 2017, r.6,7,8.
4. S. Czapnik, Przestrzeń wolności, równości i braterstwa. Wizja ładu miejskiego Zygmunta Baumana a polskie realia, [w:] O wspólnocie obywatelskiej w cieniu kapitalizmu, P. Żuk (red.) Warszawa 2010.
5. D. Sześciło, Samoobsługowe państwo dobrobytu. Czy obywatelska koprodukcja uratuje usługi publiczne?, Warszawa 2015, r. 2,3.

Literatura uzupełniająca:

6. M. Baranowski, Ruchy społeczne a instytucje welfare state. Komodyfikacja czy dekomodyfikacja kwestii społecznych, [w:] O kulturze protestu jako rdzeniu tradycji europejskiej, Piotr Żuk, Paweł Żuk (red.), Warszawa 2015.
7. J. Tittenbrun „Gospodarka w społeczeństwie. Zarys socjologii gospodarki i socjologii ekonomicznej w ujęciu strukturalizmu socjoekonomicznego”, Poznań 2012, r. I.13
8. P. Żuk „Struktura a kultura O uwarunkowaniach orientacji emancypacyjnych w społeczeństwie polskim”, Warszawa 2007, r. II
9. O. Knutsen „Spadek znaczenia klasy społecznej?”, w: R. J. Dalton, H-D. Klingemann „Zachowania polityczne”, Warszawa 2010, t.2
10. D. Rotkopf „Superklasa. Kto rządzi światem?”, Warszawa 2009, r.1,2,3

10. Polityka jako proces ewolucji i rewolucji. Polska wobec wyzwań III rewolucji przemysłowej. Regulacyjne funkcje państwa.

Polityka jako kreacja zmiany społecznej. Dialektyka ciągłości i zmiany. Rewolucja, kontrrewolucja, restauracja, transformacja, metamorfoza, transgresja, reforma jako rodzaje zmiany społecznej i politycznej. Rewolucja a bunt, rebelia, pucz, zamach stanu. Rewolucja pokojowa a zbrojna. Przesłanki rewolucji, sytuacja rewolucyjna, świadomość rewolucyjna, projekt rewolucyjny, moment rewolucji, siły napędowe i hegemoniczne w rewolucji. Treść polityczna a ekonomiczna i społeczna rewolucji. Teoria rewolucji a transformacja systemowa. Rewolucje aksamitne i mistyfikacje rewolucji.

Literatura podstawowa:

1. J. Baszkiewicz „Wolność Równość Własność Rewolucje burżuazyjne”, Warszawa 1981, r. 1, 3, 4, 5, 6
2. K. Brzechczyn „Polityka jako proces rewolucyjnej zmiany społecznej. Od Marksa do współczesnych teorii rewolucji w socjologii historyczno – porównawczej”, w: W. Wesołowski /red./ „Koncepcje polityki”, Warszawa 2009
3. W. Marzec, Rebelia i rewolucja. Rewolucja 1905 roku i plebejskie doświadczenie polityczne, Łódź-Kraków 2016, Wprowadzenie.
4. M. Mazzucato, Przedsiębiorcze państwo. Obalić mit o relacji sektora publicznego i prywatnego, Poznań 2016, r.5,9.
5. A. Karpiński, Prawda i kłamstwa o przemyśle. Polska w obliczu III rewolucji przemysłowej, W-wa 2018, r.10.
6. P. Pluciński, Pragmatyka miejskiego protestu: rewolucje i reformy, [w:] O kulturze protestu jako rdzeniu tradycji europejskiej, Piotr Żuk, Paweł Żuk (red.), Warszawa 2015.

Literatura uzupełniająca:

7. J. Baszkiewicz „Rewolucja: kilka uwag o zmienności pojęcia”, w: J. Baszkiewicz, Państwo, rewolucja, kultura polityczna, Poznań 2009
8. S. Žižek „Rewolucja u bram”, Warszawa 2006, „Wprowadzenie Pomiędzy dwiema rewolucjami”, „Posłowie Wybór Lenina”
9. T. Formicki „Aksamitne rewolucje – zastosowanie socjotechniki walki informacyjnej i działań psychologicznych w praktyce” cz. 1 – 6
<http://www.geopolityka.org/analizy/1302-aksamitne-rewolucje-zastosowanie-socjotechniki-walki-informacyjnej-i-dzialan-psychologicznych-w-praktyce-czesc-1>

11-12. Demokracja jako polityka: liberalna czy nieoliberalna? Teoriopolityczna interpretacja populizmu i tendencji autokratycznych.

Koncepcje demokracji: demokracja jako władza ludu, jako władza w imieniu ludu i jako władza w interesie ludu. Koncept demokracji nieoliberalnej. Demokracja a pluralizm. Jak pogodzić wolność ze sprawiedliwością - dylemat państwa demokracji liberalnej. Demokracja polityczna a społeczno-ekonomiczna. Korzenie i społeczne źródła autorytaryzmu. Systemy autorytarne i ich charakterystyka. Autorytaryzm jako styl sprawowania władzy. Populizm czy poligarchia? Pelzający zamach stanu w Polsce?

Literatura podstawowa:

1. I. Shapiro „Stan teorii demokracji”, Warszawa 2006, r. 1 i 3.
2. J.-W. Müller, Co to jest populizm?, Warszawa 2017.
3. W. Streeck, Kryzys kapitalizmu demokratycznego, Le Monde diplomatique - edycja polska, nr 1/2012.
2. P. Dybel, Dylematy demokracji. Kontekst polski, Kraków 2015, s.88-102.

3. S. Amin, Wirus liberalizmu, Warszawa 2007, r. IV.
 4. M. Bobako, Islamofobia jako technologia władzy. Studium z antropologii politycznej, Kraków 2017, r.2.
- Literatura uzupełniająca:
5. J. Ranciere „Nienawiść do demokracji”, Warszawa 2008, r.IV.
 6. A. Heywood „Teoria polityki”, Warszawa 2009, r. 8, 9, 10.
 8. Ch. Mouffe, Agonistyka. Polityczne myślenie o świecie, Warszawa 2015, r.4.

13. Polityka eksploatacji globalnego ekosystemu - logika zysku czy etyka trwałego rozwoju.

Ekologiczne skutki dwóch stuleci wyzysku Ziemi - zanieczyszczone środowisko, zubożali pracownicy. Przyroda tworzy wartość użytkową, a nie wymienną. Szanse rewolucji energetycznej i zielonego kapitalizmu. Idea dobrobytu bez wzrostu gospodarczego. Problem dysproporcji rozwojowych między regionami świata i stabilizacji populacji ludzkiej.

Literatura podstawowa:

1. M. Popkiewicz, Rewolucja energetyczna. Ale po co?, Katowice 2015, r.4,17.
2. T. Jackson, Dobrobyt bez wzrostu, Toruń 2015, r. 6,7,11.
3. V. Smil, Tworzenie bogatego świata. Perspektywy w ekonomii, przemyśle, środowisku, Warszawa 2016, r.5,6.

Literatura uzupełniająca:

4. J. Cowie, Zmiany klimatyczne. Przyczyny, przebieg, skutki, Warszawa 2009, r.7,8.
5. H. Welzer, Wojny klimatyczne, Warszawa 2010, r.8,10,11.
6. G. Pitron, Ekologiczny miraż samochodu elektrycznego, Le Monde diplomatique - edycja polska, nr 9/2018.

14. Kapitalizm 2050 - cztery przyszłości. Globalne zarządzanie kryzysem stagnacji kapitalizmu.

Bariery kontynuacji strategii wzrostu gospodarczego: starzenie się społeczeństw, ekspozycja nierówności, deindustrializacja centrum, finansyzacja akumulacji kapitału, kryzys ekologiczny. Zadłużenie prywatne i publiczne. Społeczne skutki automatyzacji produkcji. Koniec pracy klasy średniej. Eksterminizm albo World New Deal?

Literatura podstawowa:

1. P. Frase, Cztery przyszłości. Wizje świata po kapitalizmie, Warszawa 2018.
2. R. Collins, Koniec pracy klasy średniej i żadnej ucieczki, [w:] Czy kapitalizm ma przyszłość, I. Wallerstein i inni, Warszawa 2015.
3. J-H. Lorenzi, M. Berrebi, Świat przemocy. Gospodarka światowa 2016-2030, Warszawa 2018, r.8.
4. J. B. Foster, Nowy imperializm zglobalizowanego kapitału monopolistyczno-finansowego, [w:] Realny kapitalizm. Wokół teorii kapitału monopolistycznego, G. Konat, P. Wielgosz (red.), Warszawa 2018.

Literatura uzupełniająca:

5. W. Streeck, How Will Capitalism End?, Essays on a Failing System, London-New York 2016. Introduction.
6. K. Mahbubani, Wielka Konwergencja. Azja, Zachód i logika jednego świata, Warszawa 2013, r. 7.
7. E. Todd, Schylek imperium. Rozważania o rozkładzie systemu amerykańskiego, Warszawa 2003.
8. P. Piquart, Imperium chińskie. Historia i terażniejszość chińskiej diaspory, Warszawa 2006.

• Literatura podręcznikowa /przykładowa/

1. D. Marsh, G. Stoker „Teorie i metody w naukach politycznych”, Kraków 2006.
 2. R.E. Goodin, P. Pettit „Przewodnik po współczesnej filozofii politycznej”, Warszawa 1998.
 2. A. Heywood „Teoria polityki”, Warszawa 2009
 2. T. Klementewicz, Rozumienie polityki. Zarys metodologii nauki o polityce, Warszawa 2011.
 3. B. Krauz – Mozer „Teorie polityki”, Warszawa 2005.
 4. J. Nocoń, A. Laska „Teoria polityki Wprowadzenie”, Warszawa 2005 i nast. wydanie
- Wiele przydatnych do egzaminu tekstów znajduje się także w B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki”, „Metafory polityki 2”, „Metafory polityki 3” oraz w „Metafory polityki 4”. Niektóre opracowania można znaleźć na <http://teoriapolityki.pl/bohdan-kaczmarek/artykuły-i-teksty-do-pobrania> a niektóre teksty innych autorów <http://teoriapolityki.pl/bohdan-kaczmarek/linki-do-przydatnych-materiałów-dostępnych-w-sieci>, a także biblioteka.oapuw.pl/

Lektury dodatkowe do zrecenzowania (jedna pozycja do wyboru):

- L. Althusser, W imię Marksa, Warszawa 2009.
- W. Anioł, Szlak Norden. Modernizacja po skandynawsku, Warszawa 2013.
- R. Backer „Nietradycyjna teoria polityki”, Toruń 2011.
- J. Bakan „Korporacja. Patologiczna pogoń za zyskiem i władzą”, Warszawa 2006.
- R. Barbrook, Przyszłości wyobrażone. Od myślącej maszyny do globalnej wioski, Warszawa 2009.
- U. Beck „Władza i przeciwładza w epoce globalnej. Nowa ekonomia polityki światowej”, Warszawa 2005.
- W. Bello, Wojny żywnościowe, Warszawa 2011.
- R. J. Bernstein „Odnowa teorii społecznej i politycznej”, DSW 2015.
- A. Bihl „Nowomowa neoliberalna”, Warszawa 2008.
- M. Bobako, Islamofobia jako technologia władzy. Studium z antropologii polityki, Kraków 2017.

- P. Bourdieu, Rozum praktyczny. O teorii działania, Kraków 2009.
- P. Bourdieu, J-C Passeron „Reprodukcja. Elementy teorii systemu nauczania”, Warszawa 2006.
- J. Butler „Uwikłani w pleć”, Warszawa.
- M. Castells „Społeczeństwo sieci”, Warszawa 2008.
- H-J. Chang, Żli samarytanie. Mit wolnego rynku i tajna historia kapitalizmu, Warszawa 2015.
- J. Chodak „Teorie rewolucji w naukach społecznych”, Lublin 2012.
- B. Crick „W obronie polityki”, Warszawa 2004.
- R.A. Dahl, B. Stinebrickner „Współczesna analiza polityczna”, Warszawa 2007.
- L. Dowbor, Co to za gra? Nowe podejścia do gospodarki, Warszawa 2017.
- P. Dybel, Dylematy demokracji. Kontekst polski, Kraków 2015.
- M. Foucault, Narodziny biopolityki, Warszawa 2012.
- M. Foucault „Trzeba bronić społeczeństwa. Wykłady w College de France”, 1976, Warszawa 1998.
- P. Frase, Cztery przyszłości. Wizje świata po kapitalizmie, Warszawa 2018.
- R. Fücks, Zielona rewolucja, Warszawa 2016.
- D. Graeber, Utopia regulaminów. O technologii, tępotcie i ukrytych rozkoszach biurokracji, W-wa 2016.
- M. Hardt, A. Negri „Imperium”, Warszawa 2005.
- J. Hardy „Nowy polski kapitalizm”, Warszawa 2010.
- D. Harvey, Przestrzenie globalnego kapitalizmu, Warszawa 2016.
- F.A. von Hayek „Zgubna pycha rozumu. O błędach socjalizmu”, Kraków 2004.
- J. Hryniewicz, Polska na tle historycznych podziałów przestrzeni euroejskiej oraz współczesnych przemian gospodarczych, społecznych i politycznych, Warszawa 2015. T.
- Jackson, Dobrobyt bez wzrostu, Toruń 2015.
- M. Janion „Niesamowita Słowiańszczyzna”, Kraków 2006.
- M. Jarosz /red./ „Naznaczeni i napiętnowani. O wykluczeniu politycznym”, Warszawa 2008.
- B. Kaczmarek /red./ „Metafory polityki”, Warszawa 2001, „Metafory polityki 2”, Warszawa 2003, „Metafory polityki 3”, Warszawa 2005, „Metafory polityki 4”, Warszawa 2013.
- A. Karpiński, Prawda i kłamstwa o przemyśle. Polska w obliczu III rewolucji przemysłowej, W-wa 2018.
- M. Karwat „O karykaturze polityki”, Warszawa 2012.
- N. Klein „Doktryna szoku. Jak współczesny kapitalizm wykorzystuje klęski żywiołowe i kryzysy społeczne”, Warszawa 2008.
- G. Kołodko „Wędrujący świat”, Warszawa 2008.
- G. Konat, P. Wielgosz (red.), Realny kapitalizm. Wokół teorii kapitału monopolistycznego, Warszawa 2018.
- S. Kowalik, Uśpione społeczeństwo. Szkice z psychologii globalizacji, Warszawa 2015.
- T. Kowalik www.Polska.transformacja.pl, Warszawa 2009.
- E. Laclau, C. Mouffe „Hegemonia i socjalistyczna strategia. Przyczynek do projektu radykalnej polityki demokratycznej”, Wrocław 2007. G. Lakoff
- „Nie myśl o słońcu! Jak język kształtuje politykę”, Warszawa 2011.
- B. Latour „Polityka natury”, Warszawa 2009.
- A. Leder „Prześlona rewolucja”, Warszawa 2014.
- S. Lindqvist, Terra nullius. Podróż przez ziemię niczyją, Warszawa 2010.
- J-H. Lorenzi, M. Berrebi, Świat przemocy. Gospodarka światowa 2016-2030, W-wa 2018.
- U. Marti „Niedotrzymana obietnica demokracji”, Warszawa 2010.
- C. Mouffe „Paradoks demokracji”, Wrocław 2005.
- C. Mouffe „Polityczność”, Warszawa 2008.
- Ch. Mouffe, Agonistyka. Polityczne myślenie o świecie, Warszawa 2015.
- C. O'Neil, Broń matematycznej zagłady. Jak algorytmy zwiększają nierówności i zagrażają demokracji, Warszawa 2017.
- D. Ost „Klęska „Solidarności” Gniew i polityka w postkomunistycznej Europie”, Warszawa 2007.
- F. Pierchalski, Morfogeneza przywództwa politycznego. Pomiędzy strukturą a podmiotowością sprawczą, Bydgoszcz 2013.
- M. Popkiewicz, Rewolucja energetyczna. Ale po co? Warszawa 2015.
- P. Rosanvallon, Dobre rządy, Warszawa 2018.
- D. Rotkhopf „Superklasa. Kto rządzi światem?”, Warszawa 2009.
- J. Roth „Cichy pucz Zawłaszczanie Europy przez niejawne elity gospodarczo-polityczne”, Poznań 2015.
- J. Sowa „Ciesz się późny wnuku kolonializm, globalizacja i demokracja radykalna”, Kraków 2008.
- J. Sowa „Fantomowe ciało króla Peryferyjne zmagania z nowoczesną formą”, Kraków 2011.
- J. Sowa „Inna Rzeczpospolita jest możliwa. Widma przeszłości, wizje przyszłości”, WAB 2015.
- A. Szahaj, Neoliberalizm, turbokapitalizm, kryzys, Warszawa 2017.
- W. Streeck, How Will Capitalism End? Essays on Failing System, Verso, London-New York 2016.
- D. Sześciło, Samoobsługowe państwo dobrobytu, Warszawa 2015.
- W. Szymański, Świat i Polska wobec wyzwania, Warszawa 2015.
- K. Świrek, Teorie ideologii na przecięciu marksizmu i psychoanalizy, Warszawa 2018.

- Y. Varufakis, Globalny Minotaur. Europa, Ameryka i przyszłość światowej gospodarki, W-wa 2015.
- A. Walicki, Od projektu komunistycznego do neoliberalnej utopii, Kraków 2013.
- I. Wallerstein, R. Collins, M. Mann, G. Derluquian, C. Calhun, Czy kapitalizm ma przyszłość, W-wa 2015.
- H. Welzer, Wojny klimatyczne, Waszawa 2010.
- J. Wilkin (red.), Jakość rządzenia w Polsce. Jak ją badać, monitorować i poprawiać?, W-wa 2013.